

værende Statteligning, dels paa Hartkorn dels paa Formue og Leilighed, vil det mere og mere blive vanskeligt at faae Prioriteter i mindre Eiendomme, og hvorledes man faa forresten tenker om vore Forhold her i Landet, tror jeg dristig at turde sige Dem, at den sindige Ehvervskilde, der ligger i de mindre Eiendomme, dog til Syvende og sidst er den, der bærer Danmark oppe. Maa den Bedrift i Landet, Videnskab og Kunst, har sit Grundlag i den Arbejdsdygtighed, der vises i at staae Tienden frem, derpaa hvile alle disse Forhold, og derfor maa vi ønske at begunstige det Slags Agerbrug, saa at det ikke ved den store Konkurrence skal gaa mere og mere tilgrunde, og Folk hellere ville være alle andre mulige Ting, blot ikke danske Jordbrugere. Disse Bemærkninger vil jeg henstille til ærede Værksællers og Kaldsællers Opmærksomhed. Jeg har desværre saa liden Leilighed og faaer maa ske mindre til at tale i denne Sal, at jeg ikke nu har villet tilbageholde disse Bemærkninger.

N. Andersen: Det lader sig ganske vist ikke benægte, at der er nogen Ubillighed forbundet med den nuværende kommunale Bektatning; der er noget Ubilligt i, naar der ligger store Eiendomme i en Kommune, hvis Ciere ikke bo der, at den paagjældende Kommune ikke kan bektatte saadanne Eiendommers Ciere paa Formue og Leilighed. Man veed jo dog imidlertid i Minderlighed i saadanne Kommuner at bøde noget paa de Ulemper, der ere forbundne dermed. Der er altid et vist Spillerum hos Sogneraadet til at bestemme, hvor stor en Part af Kommunens Statter det vil ligne paa Hartkorn, og hvor stor en Part paa Formue og Leilighed, og det er da ikke urimeligt og heller ikke unaturligt, at man i saadanne Kommuner, hvori der ligger Eiendomme, hvis Ciere ikke bo der, ligner saa Meget paa Hartkorn og saa lidt paa Formue og Leilighed som muligt. Derved raades der, som sagt, noget Bød paa den Ubillighed, der ellers vilde fremkomme for saadanne Kommuner, men derved gjøres der i Virkeligheden ogsaa den paagjældende Mand nogen Uret; thi den Kommune, hvori han bor, vil, naar han forøvrigt er saa stor en Velhaver, at det kan spille nogen Rolle for Kommunen, gaa den modfattede Wei og ligne saa Meget paa Formue og Leilighed og saa lidt paa Hartkorn som muligt, saa at man paa den Maade ganske godt veed at ramme en saadan Mand paa begge Steder, nemlig, hvor han bor, paa Formue og Leilighed, og, hvor han ikke bor, paa Hartkorn, saa at det selv for saadanne Skatteyderes Vedkommende ikke er i alt Fald uønskeligt, om der skete en Forandring i de bestaaende Bektatningsforhold. En Part er der imidlertid, som vil blive brøstholden ved det heromhandlede Lovforslag, og det er den Opholdskommune, hvor der bor en saadan Mand, som har Eiendomme i andre

Kommuner. Hidtil har den gjældende Ret jo været den, at Opholdskommunen er berettiget til at bektatte den, som bor i Kommunen paa Formue og Leilighed. Man kan nu kalde det et Privilegium eller hvad man vil, men det er nu engang gjældende Ret, og det vil derfor blive i ikke ringe Grad føleligt for saadanne Kommuner, som hidtil have haft denne Ret, naar de nu skulde afgive en saa stor Part af en saadan Mand's Bektatning som den, hvorom der her er Tale. Men det er ikke blot dette, man forlanger af Kommunerne — det vilde jeg endda ikke have sagt Noget til —, men saa vil man tillige gjøre en saadan Kommunes Sogneraad til Skatteopkræver for eet eller maa ske mange andre Sogne; det forekommer mig ubilligt. Det ærede Medlem, der er Ordfører for Forslagsstillerne (Bøffen), har jo selv erkjendt, at denne Lov's Gjennemførelse var vanskelig, og at den vilde være forbunden med store Vanskeligheder; men han haabede dog, at Kommunalbestyrelserne, Sogneraadene, nok vilde kunne sætte sig ind i Lovens, saaledes, at de vilde kunne udføre den, og det ærede Medlem for Aarhus Amts 3die Valgkreds (Hummelbyr) erkjendte det Samme og mente ogsaa, at Lovens Gjennemførelse vilde være forbunden med store Vanskeligheder, men at de nok lode sig overvinde. Det er altid godt at have god Tro, det siger man overvinder meget Ondt; men jeg skal dog som en lille Illustration, med Hensyn til hvad man kan vente sig i Retning af at overvinde Vanskeligheder, oplyse, at ifølge Meddelelser, jeg har faaet fra statistisk Bureau, er ikke engang Halvdelen af de Kommuneregnskaber, der aarlig indkomme fra Landet, rigtige. Man kan derefter danne sig en Mening om, hvad man kan vente sig i Retning af at gennemføre en saa vanskelig gennemførelig Lov som denne. Og hvad er nu Grunden til, at man gjør denne Lov saa klynkelig og vanskelig, at man selv erkjender, at man vanskelig kommer ud deraf. Det er ikke Andet end det, at man vil bevare den kjære Formue- og Leilighedsstat og ikke vil gaa over til den rene Indkomststat. Nu skal jeg gjerne indrømme de Herrer, at Formue- og Leilighedsstaten har nogle Fortrin, naar den bliver brugt skjønsomt og retfærdigt fremfor den rene Indkomststat. Det er jo fremhævet fra flere Sider, hvori disse Fortrin bestaa, nemlig deri, at man kan tage Hensyn til den enkelte Mand's særegne Stilling. Men naar man saa vil sammenligne Hartkornstaten, som man nu væsentlig holder sig til i de Kommuner, hvor der er saadanne Eiendomme, med den rene Indkomststat, maa man jo komme til den Erkjendelse, at Indkomststaten frembyder store Fordele fremfor Hartkornstaten. Ved denne er man nemlig ude af Stand til at ramme Andet end Eiendommen, men ved Indtægtsstaten er man istand til ikke blot at ramme Formuen, men tillige Dygtigheden; thi ikke blot Formuen giver